

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Datum 5 oktober 2020
Betreft Beantwoording van over neonicotinoiden en bieten

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u de antwoorden op de vragen van het lid Lodders (VVD) over de berichten: 'De Lugt: 'Neonics-dossier bieten moet terug op tafel' en 'Ook Duitse bietentelers eisen derogatie neonics' (ingezonden 12 augustus 2020, kenmerk 2020Z14656).

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Ons kenmerk
DGA PAV/ 20243314

2020Z14656

1

Bent u bekend met de berichten: 'De Lugt: 'Neonics-dossier bieten moet terug op tafel' en 'Ook Duitse bietentelers eisen derogatie neonics'?

Antwoord

Ja.

2

Klopt het dat Frankrijk, vooruitlopend op Europees beleid, de toelating van neonicotinoïden in de suikerbietenteelt (gecoat bietenzaad) als een van de eerste lidstaten gestopt heeft en fel tegenstander was van het gebruik van neonicotinoïden?

Antwoord

Frankrijk was, net als Nederland, voorstander van de Europese voorstellen uit 2018 om verregaande restricties op te leggen aan drie neonicotinoiden om de gezondheid van bijen te beschermen. Daarnaast is in Frankrijk op 1 september 2018 een wet in werking getreden dat het gebruik van alle neonicotinoïde-houdende gewasbeschermingsmiddelen verbiedt. Binnen deze wet bestond de mogelijkheid om tot 1 juli 2020 tijdelijke vrijstellingen te verlenen wanneer deze voldoen aan artikel 53 van de Gewasbeschermingsverordening (EG) 1107/2009. Frankrijk heeft sinds 1 september 2018 tijdelijke vrijstelling verleend voor het gebruik van middelen op basis van de neonicotinoïde acetamiprid in de teelt van knolraap, vijgen en hazelnoten.

3

Klopt het dat Frankrijk voornemens is het nationaal beleid te herzien en het parlement een derogatie voor het gebruik van gecoat bietenzaaizaad met neonicotinoïden voor te stellen voor een periode van drie jaar?

Antwoord

De Franse regering is voornemens om de eerdergenoemde wet aan te passen en de mogelijkheid om tijdelijke vrijstellingen te verlenen met enkele jaren te verlengen. Indien de aanpassing van de wet door het Franse parlement wordt aangenomen, zal de mogelijkheid bestaan om aanvragen in te dienen voor een tijdelijke vrijstelling van neonicotinoïde-houdende middelen. Een dergelijke aanvraag zal in Frankrijk, net als in Nederland, worden beoordeeld op landbouwkundige noodzaak en op de risico's van het gebruik.

4

Kunt u aangeven (en zo nee, kunt u nagaan) wat de redenen zijn waarom er in Frankrijk gewijzigde inzichten zijn ontstaan en in hoeverre deze (gewijzigde) inzichten ook voor Nederland van toepassing zijn? Kunt u dit toelichten?

Antwoord

Het Franse voornemen om de wet aan te passen op het punt dat aanvragen voor tijdelijke vrijstellingen niet meer zijn toegestaan, is ingegeven door de gevolgen van het verbod op het gebruik van neonicotinoiden op de Franse bietensector. De

wijziging zou het beoordelen van aanvragen weer mogelijk maken. Nederland heeft geen dergelijk verbod ingesteld en heeft zodoende de mogelijkheid om een tijdelijke vrijstelling aan te vragen voor een neonicotinoïde-houdend gewasbeschermingsmiddel. Ik heb uw Kamer op 28 januari 2019 geïnformeerd (Kamerstuk 27858, nr. 443) over mijn besluit op een dergelijk verzoek.

5

Deelt u de mening dat nu Frankrijk, de grootste suikerbietenproducent van Europa, een derogatie voor de toelating gaat heroverwegen, dit ook in Nederland bespreekbaar zou moeten zijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

In Nederland bestaat al de mogelijkheid om een tijdelijke vrijstelling aan te vragen conform artikel 53 van de Gewasbeschermingsverordening (EG) 1107/2009. In 2018 is een verzoek voor een neonicotinoïde-houdend middel in de bietenteelt ingediend, waarop de NVWA en het Ctgb constateerden dat een veilig gebruik van het middel binnen de Nederlandse landbouwpraktijk niet mogelijk was. Hierop heb ik besloten om geen tijdelijke vrijstelling te verlenen (Kamerstuk 27858, nr. 443). Wanneer een dergelijk verzoek opnieuw zou worden ingediend, zal ik mij wederom laten adviseren door de NVWA en het Ctgb.

6

Hoeveel landen in Europa hebben, bespreken of overwegen een vorm van derogatie voor het gebruik van gecoat bietenzaai zaad met neonicotinoïden, welke landen hebben reeds een derogatie en welke landen overwegen een derogatie of waar is er een roep om derogatie (graag een overzicht van de verschillende stadia in de besluitvorming indien er nog geen derogatie is afgegeven)?

Antwoord

Wanneer een lidstaat een tijdelijke vrijstelling verleent, dient deze de Europese Commissie en andere lidstaten hierover te informeren. Zodoende ben ik geïnformeerd over de tijdelijke vrijstelling van neonicotinoïde-houdende middelen voor gebruik als coating op bietenzaad in Oostenrijk, België, Denemarken, Spanje, Finland, Kroatië, Litouwen, Polen, Roemenië en Slowakije. Ik heb geen inzicht in welke lidstaten momenteel een tijdelijke vrijstelling overwegen en waar de besluitvorming nog niet is afgerond.

7

Kunt u aangeven of in met Nederland vergelijkbare landen in Noord-Europa (dus o.a. Frankrijk, Duitsland en België) waar de bietenteelt een belangrijke sector is, een gelijk speelveld bestaat en vindt u een gelijk speelveld belangrijk? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

De toelatingssystematiek van gewasbeschermingsmiddelen is vastgelegd in Verordening (EG) 1107/2009 waarbij het creëren van een gelijk speelveld een van de uitgangspunten is. Zo worden werkzame stoffen op EU-niveau beoordeeld en goedgekeurd. Het verlenen van tijdelijke vrijstellingen op nationaal niveau zorgt per definitie voor een ongelijk speelveld en dient daarom terughoudend te worden toegepast. Ik vind het belangrijk dat de mogelijkheid voor een tijdelijke vrijstelling

bestaat wanneer er sprake is van een landbouwkundige noodsituatie en wanneer een veilig gebruik is aangetoond. De klimatologische situatie en plaag- en ziektedruk kan immers leiden tot specifieke locatie en seizoensgebonden noodsituaties. Een gelijk speelveld is in de basis echter geen onderdeel van de afweging om een tijdelijke vrijstelling te verlenen.

8

Bent u al in gesprek met de Nederlandse landbouwsector over de recente ontwikkelingen? Zo nee, bent u bereid om met de verschillende sectorpartijen in gesprek te gaan over een mogelijke verlening van derogatie? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het staat partijen vrij om een aanvraag in te dienen voor een tijdelijke vrijstelling. Ik zal mij hierop, net als bij alle verzoeken tot tijdelijke vrijstelling, laten adviseren door de NVWA en het Ctgb. De aanvrager zal in de aanvraag moeten onderbouwen dat het middel veilig kan worden toegepast. Bij de aanvraag uit 2018 concludeerde het Ctgb dat dit binnen de Nederlandse landbouwpraktijk niet mogelijk was. Een nieuwe aanvraag zal dus nieuwe wetenschappelijke informatie moeten bevatten die aantoont dat een veilig gebruik mogelijk is.

Naar aanleiding van het vrijstellingsverzoek uit 2018 ben ik in overleg getreden met de sector over alternatieve mogelijkheden om de bietenvlieg in de teelt van suikerbieten te bestrijden. Hierop heeft de sector een verzoek ingediend voor tijdelijke vrijstelling van een alternatief middel zonder neonicotinoiden ter bestrijding van de bietenvlieg. Ik heb uw Kamer op 19 april 2019 (Kamerstuk 27858, nr. 454) geïnformeerd dat ik een tijdelijke vrijstelling voor dit middel heb verleend. Op 14 april 2020 heb ik wederom een tijdelijke vrijstelling verleend voor dit alternatieve middel. Ik heb de sector inmiddels laten weten dat ik een nieuw verzoek tot tijdelijke vrijstelling van dit alternatieve middel, mits positief geadviseerd door de NVWA en het Ctgb, welwillend op zal pakken.

9

Kunt u in overleg met de verschillende sectorpartijen een beeld schetsen van de gevolgen voor de bietenteelt zoals deze nu aan de orde zijn (gevolgen van het ontbreken van gecoat zaad, de werkbare alternatieven of het ontbreken daarvan en mogelijke andere effecten zoals bijvoorbeeld luizendruk, aanwezigheid van virussen, milieuwinst) en de Kamer daarover voor de begrotingsbehandeling 2021 informeren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ik ben binnen de werkgroep actuele vraagstukken van het uitvoeringsprogramma van de Toekomstvisie gewasbescherming 2030 met de sector in overleg over knelpunten binnen de gewasbescherming, waaronder ook de voorliggende knelpunten in de bietenteelt. Uit de landbouwkundige onderbouwing van de vrijstellingsaanvraag uit 2018 voor een neonicotinoïde-houdend middel komt naar voren dat onvoldoende bestrijding van de bietenvlieg en bladluizen kan leiden tot een opbrengstverlies tot wel 50%. Dankzij acties vanuit de sector zelf (bijvoorbeeld op het gebied van preventieve maatregelen, monitoring en advisering) en het vrijgestelde alternatieve middel tegen onder andere de

bietenvlieg en bladluizen (zie het antwoord op vraag 8) is de impact niet zo groot als gevreesd, maar is opbrengstverlies ook niet uit te sluiten. Binnen de werkgroep worden dan ook oplossingen besproken voor de korte, middellange en lange termijn. De inzet is dat op lange termijn door innovatie op het gebied van weerbare teeltsystemen, maatregelen en laagrisicomiddelen alternatieve vormen van bescherming tegen plagen in de teelt van suikerbieten beschikbaar komen.